

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.

Ефективна економіка. 2026. № 4.

ISSN 2307-2105

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.4.86>

УДК 332.2:332.3

А. В. Лобунько,

*к. е. н., докторант кафедри економіки, підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності,*

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,

Кам'янець-Подільський, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-3661-3719>

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ: ЗЕМЛЕВПОРЯДНІ ПРОБЛЕМИ

A. Lobunko,

PhD in Economics, Doctoral Student, Higher Educational Institution

“Podillia State University”, Kamianets-Podilskyi, Ukraine

ORGANIZATION OF LAND RESOURCE USE IN RURAL AREAS: LAND PLANNING PROBLEMS

У статті обґрунтовано, що основними проблемами щодо організації використання земельних ділянок власників земельних часток (паїв) на території модельної Орининської територіальної громади є: 1) кадастрові номери та інша інформація про земельні ділянки відсутні у державному земельному кадастрі і на публічній кадастровій карті України – 72,54 га; 2) накладання меж земельних ділянок у базі даних поземельної книги

державного земельного кадастру – 44,71 га; 3) відсутня інформація про форми власності – 54,99 га; 4) відсутня інформація про власника земельної інформації – 78 ділянок площею 170,51 га; 5) відсутня інформація про нормативну грошову оцінку – 907 ділянок площею 732,94 га; 6) наявність тіньової оренди земельних ділянок – 998,58 га; 7) наявність оброблюваних масивів земель не орендарями – 51,7 га. Вказані проблеми запропоновано вирішити шляхом консолідації сільськогосподарських земель.

The article substantiates that land use planning is a state tool for achieving effective and rational use of land resources, especially agricultural lands, as well as accounting for land and land plots and the regime of their use, development of the land market, fair taxation and receipt of income from land use to the budget, ensuring a guarantee of land rights. The main goal of land use planning is to restore order on the land through the rational organization of the use and protection of land resources, the best spatial arrangement of land uses and management.

It was found that the main problems with land plots on the territory of the Orynyn territorial community as of 2020 are: 1) cadastral numbers and other information about land plots are missing in the state land cadastre and on the public cadastral map of Ukraine - 72.54 hectares; 2) imposition of land plot boundaries in the land book database of the state land cadastre - 44.71 hectares; 3) no information on forms of ownership – 54.99 hectares; 4) no information on the owner of land information – 78 plots with an area of 170.51 hectares; 5) no information on the normative monetary valuation – 907 plots with an area of 732.94 hectares; 6) the presence of shadow lease of land plots – 998.58 hectares; 7) the presence of cultivated land areas by non-tenants – 51.7 hectares. The solution to the above problems regarding land use planning information provision and the regulation of the use of land resources is proposed through the consolidation of agricultural lands.

Also, new problems were identified regarding the organization of the use of land plots by owners of land shares (shares) on the territory of the model Orynyn territorial community, in particular: 1) cadastral numbers and other information about land plots are missing in the state land cadastre and on the public cadastral map of Ukraine – 72.54 hectares; 2) overlapping of land plot boundaries in the land registry database of the state land cadastre – 44.71 hectares; 3) missing

information on forms of ownership – 54.99 hectares; 4) missing information on the owner of land information – 78 plots with an area of 170.51 hectares; 5) missing information on the normative monetary assessment – 907 plots with an area of 732.94 hectares; 6) presence of shadow lease of land plots – 998.58 hectares; 7) presence of cultivated land massifs by non-tenants – 51.7 hectares. It is proposed to solve these problems by consolidating agricultural lands.

Ключові слова: *землевпорядкування, землеустрій, землекористування, земельні ресурси, сільські території, ефективність.*

Keywords: *land use planning, land use organization, land use, land resources, rural areas, efficiency.*

Постановка проблеми. Головним та вихідним виробничим ресурсом сільських територій та сільського господарства є земля. Її кількість та якість визначають якість життя та усі основні виробничі показники сільського господарства. Однак фактично використовуватися можуть угіддя, відповідним чином організовані та забезпечені необхідними засобами виробництва та робочою силою. Формування необхідного розміру та розташування землекористування ф його балансування з іншими ресурсами вирішувалося у процесі планування розвитку землекористування і землеустрою (*територіального та внутрішньофункціонального*).

Землевпорядний аспект проблем використання земельних ресурсів сільських територій включає планування використання земель, землеустрій, облік земель, земельних ділянок, землекористування для запобігання деградації, нераціонального використання та охорони земель різних категорій, особливо сільськогосподарського призначення. Це включає розробку схем та проектів землеустрою, спрямованих на збереження ґрунтової родючості, запобігання ерозії, заболочування та засолення, а також оптимізацію просторової організації землекористування сільськогосподарського використання, що забезпечує сталий розвиток сільських територій.

До основних земельпорядних аспектів проблем використання земельних ресурсів сільських територій відносяться: 1) **деградація земель:** землевпорядкування спрямоване на розробку заходів щодо запобігання та

ліквідації наслідків деградації (*ерозія, виснаження, засолення, заболочування*), які знижують родючість та придатність земель для сільського господарства; 2) **планування використання земельних ресурсів та зонування земель**: розробка землепорядної документації, яка включає планування використання і охорони земель, природно-сільськогосподарське, ерозійне та інші види районування, зонування земель за типами (підтипами) землекористування та встановлення режиму (правил чи регламентів) землекористування; 3) **ефективне використання та розподіл земель**: землепорядкування допомагає забезпечити раціональний розподіл земель та земельних ділянок між різними користувачами, а також оптимізувати структуру сільськогосподарського використання земель для досягнення максимальної продуктивності за мінімальної дії на навколишнє середовище; 4) **захист земель від відчуження**: землепорядкування необхідне для захисту земель від неправомірного або недоцільного відчуження для несільськогосподарських потреб (*промисловість, транспорт, житлова забудова*), що є критичним для збереження сільськогосподарського потенціалу сільських територій; 5) **земельний-кадастр** (в тому числі облік земель, землекористування, земельних ділянок і прав на них, режиму землекористування, екосистемних послуг землекористування, статистичний) **та моніторинг**: ведення державного земельного кадастру (в тому числі земельного обліку) та регулярний моніторинг стану земельних ресурсів дозволяють контролювати їх використання, виявляти порушення та вживати заходів щодо їх усунення.

Отже, проблема формування ефективної організації використання земельних ресурсів сільських територій є актуальною та постійно перебуває у полі зору зарубіжних та вітчизняних учених.

Формулювання цілей статті (постановка завдання) Дослідження землепорядних проблем організації використання земельних ресурсів сільських територій на прикладі землекористування територіальних громад.

Виклад основного матеріалу дослідження. Землепорядкування як суспільне явище своїм корінням сягає часів, коли людина почала обробляти землю. На етапі подальшого розвитку суспільства, коли поняття «межування» (*процес розмежування земельної власності та юридичного*

оформлення прав на землю) переросло у термін «землевпорядкування» (діяльність з економічного устрою землеволодінь), а земельні ділянки стали об'єктом власності, значення землеустрою значно зросло. Землевпорядкування стає інструментом держави для досягнення ефективного та раціонального використання земельних ресурсів, особливо земель сільськогосподарського призначення, а також обліку земель та земельних ділянок і режиму їх використання, розвитку земельного ринку, справедливого оподаткування та надходження доходів до бюджету від землекористування, забезпечення гарантії прав на землю.

Основною метою землевпорядкування стає наведення порядку на землі за рахунок раціональної організації використання і охорони земельних ресурсів, найкращого просторового розміщення землекористувань та господарювання. Землевпорядкування має будуватися на принципах екологічної, економічної та соціальної ефективності.

Розглянемо на прикладі землекористування Орининської територіальної громади окремі землевпорядні проблеми організації використання земельних ресурсів. На рис. 1 приведено характеристику структури земель Орининської територіальної громади.

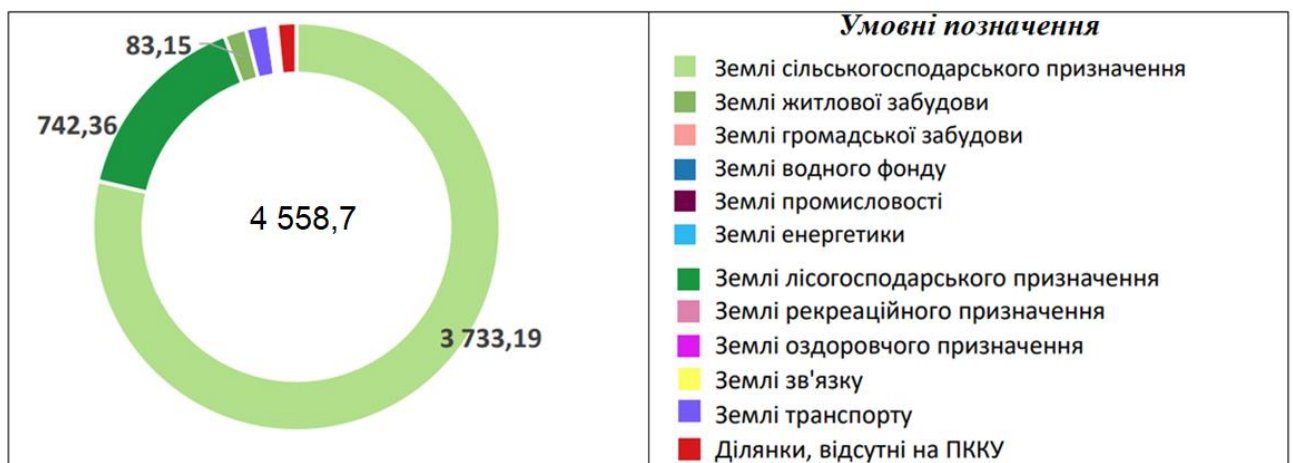
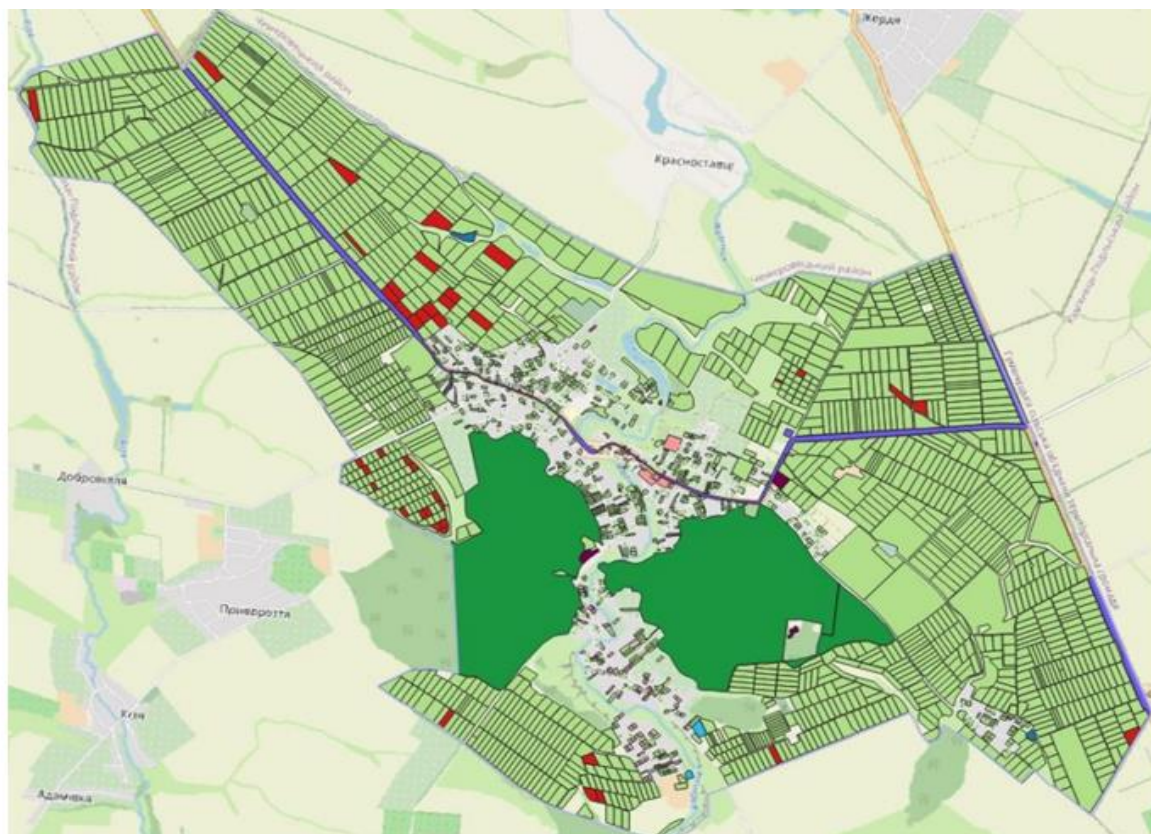

Рисунок 1. Характеристику структури земель Орининської територіальної громади Хмельницької області (Розроблено з використанням джерела: [1])

Найбільшу частку земельного фонду Орининської сільської ради займають землі сільськогосподарського призначення, загальною площею 3

733,19 га (81,9%). Землі лісогосподарського призначення займають площу 742,36 га (16,3%). Землі житлової забудови займають площу 83,15 га (1,8%). На рис. 2 приведена просторова характеристика землекористування Орининської територіальної громади Хмельницької області.

Умовні позначення:

Землі сільськогосподарського призначення	Землі лісогосподарського призначення
Землі житлової забудови	Землі рекреаційного призначення
Землі громадської забудови	Землі оздоровчого призначення
Землі водного фонду	Землі зв'язку
Землі промисловості	Землі транспорту
Землі енергетики	Ділянки, відсутні на ПККУ

Рисунок 2. Характеристика землекористування Орининської територіальної громади Хмельницької області (Розроблено з використанням джерела: [1])

На рис. 3 приведена характеристика земельних ділянок власників земельних часток (паїв) сільськогосподарського землекористування Орининської територіальної громади Хмельницької області. Як показує аналіз даних рис. 3 за площею найбільше земельних ділянок власників земельних часток (паїв) розміром 0,58-0,85 га. За кількістю земельних ділянок власників земельних часток (паїв) – 3,0-3,27 га.

На рис. 4 приведена характеристика сільськогосподарського землекористування Орининської територіальної громади Хмельницької області за формами використання земель.

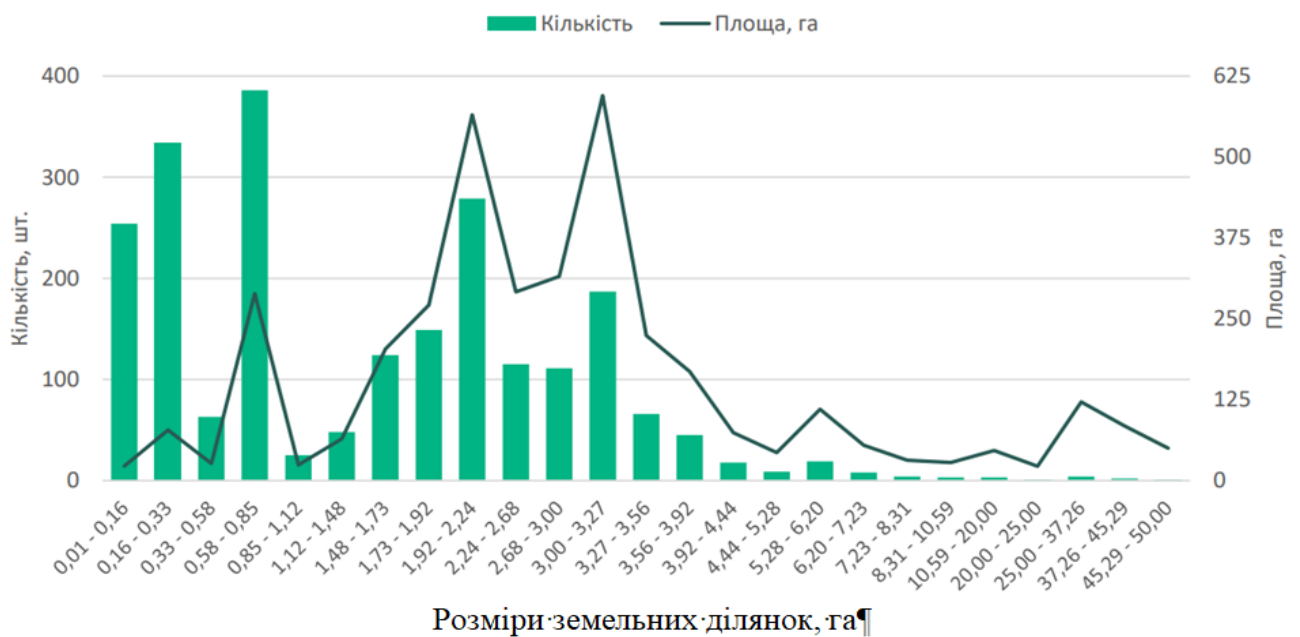
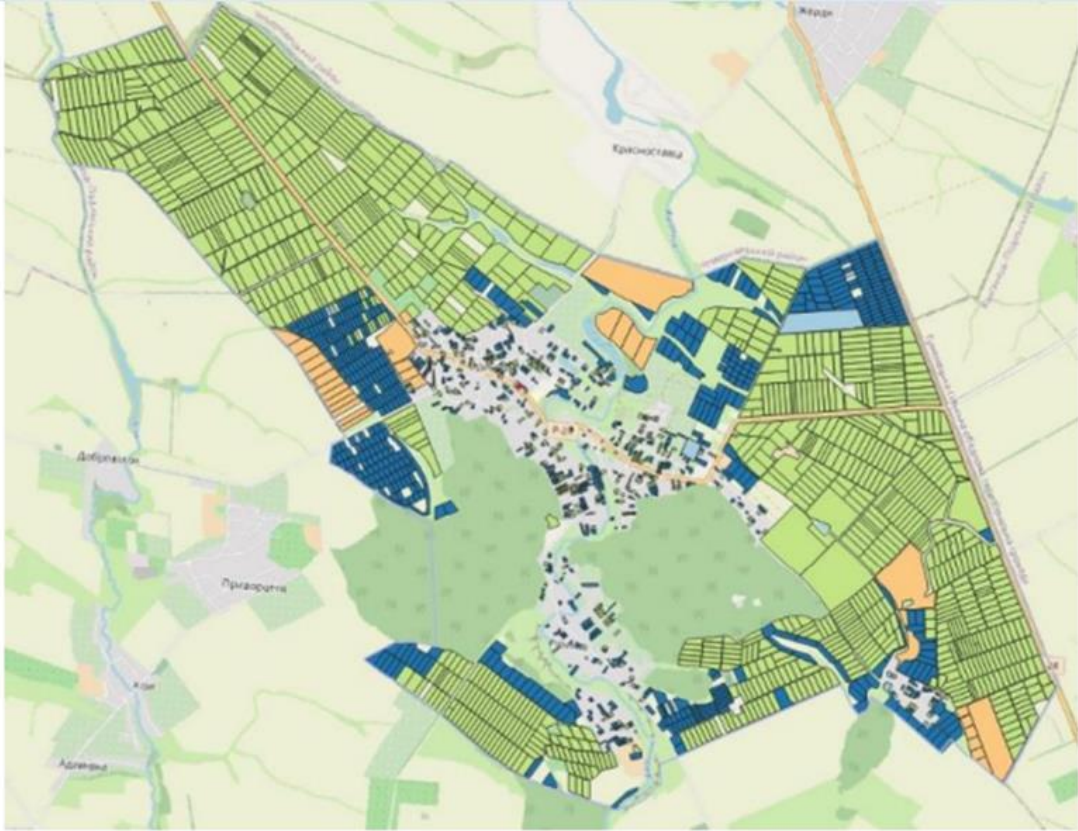

Рисунок 3. Характеристика земельних ділянок власників земельних часток (паїв) сільськогосподарського землекористування Орининської територіальної громади Хмельницької області
(Розроблено з використанням джерела: [1])

Як показує аналіз даних рис. 4 за формами використання земель переважають землі надані для ведення товарного сільськогосподарського виробництва.

Умовні позначення:

■ Для ведення товарного сільськогосподарського виробництва	■ Для ведення підсобного сільського господарства
■ Для ведення особистого селянського господарства	■ Для сінокосіння і випасання худоби
■ Для ведення фермерського господарства	■ Для іншого сільськогосподарського призначення

Рисунок 4. Характеристика сільськогосподарського землекористування Орининської територіальної громади Хмельницької області за формами використання земель (Розроблено з використанням джерела: [1])

В табл. 1 приведено характеристику сільськогосподарського землекористування Орининської територіальної громади Хмельницької області за формами власності на землю.

**Таблиця 1. Характеристика сільськогосподарського
землекористування Орининської територіальної громади Хмельницької
області за формами власності на землю (Розроблено з використанням
джерела: [1])**

№ п/п	Форми використання земель	Форми власності, площа, га			Інформація відсутня
		державна	комунальна	приватна	
1	Для велення товарного сільськогосподарського виробництва	95,63	2,37	2 662,64	40,30
2	Для ведення особистого селянського господарства	3,78	0,00	619,73	10,43
3	Для ведення фермерського господарства	67,26	17,36	175,77	0,00
4	Для ведення особистого підсобного господарства	0,00	25,00	7,33	4,27
5	Для сінокошіння і випасання худоби	0,00	0,19	0,75	0,00
6	Для іншого сільськогосподарського призначення	0,00	0,00	0,40	0,00
	Всього, 3733,21 га	166,67	44,92	3466,62	55,0
	%	4,5	1,2	92,8	1,5

Як показує аналіз даних табл. 1 найбільша питома вага на території Орининської територіальної громади Хмельницької області земель приватної власності (92,8%).

На рис. 5 приведено фрагмент просторового розміщення ТОП власників земельних ділянок сільськогосподарського призначення на території Орининської територіальної громади Хмельницької області. Як показує аналіз даних рис. 5 просторового розміщення земельних ділянок сільськогосподарського призначення ТОП власників характеризується парцелярністю (*розпорошеністю по території*).

На рис. 6 приведено фрагмент просторового розміщення ТОП власників – юридичних осіб земельних ділянок сільськогосподарського призначення на території Орининської територіальної громади Хмельницької області за площею та кількістю земельних ділянок станом на 2020 р.

Рисунок 5. Фрагмент просторового розміщення ТОП власників земельних ділянок сільськогосподарського призначення на території Орининської територіальної громади Хмельницької області (Розроблено з використанням джерела: [1])

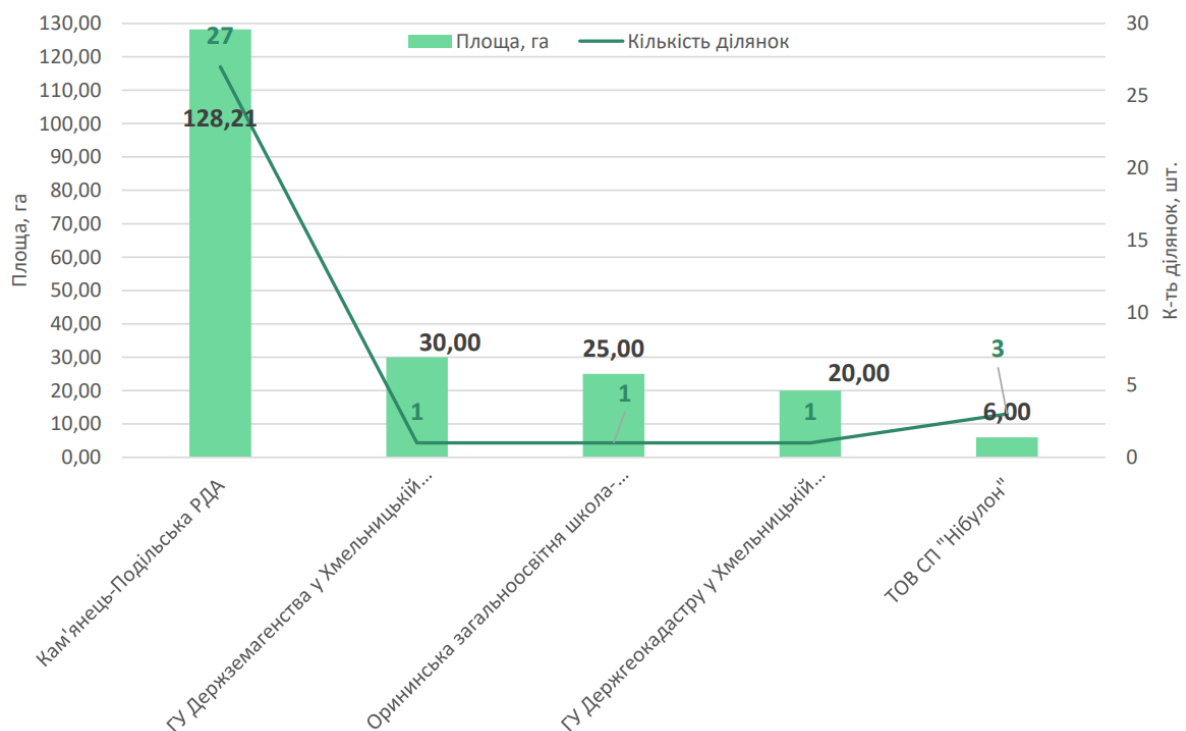

Рисунок 6. Характеристика власників - юридичних осіб сільськогосподарського землекористування на території Орининської територіальної громади Хмельницької області за площею та кількістю земельних ділянок станом на 2020 р. [1])

Як видно із даних рис. 6 найбільшим власником землі за площею на території Орининської територіальної громади Хмельницької області була Камянець-Подільська РДА (128,2 га).

На рис. 7 приведено фрагмент просторового розміщення ТОП власників – фізичних осіб земельних ділянок сільськогосподарського призначення на території Орининської територіальної громади Хмельницької області за площею та кількістю земельних ділянок станом на 2020 р.

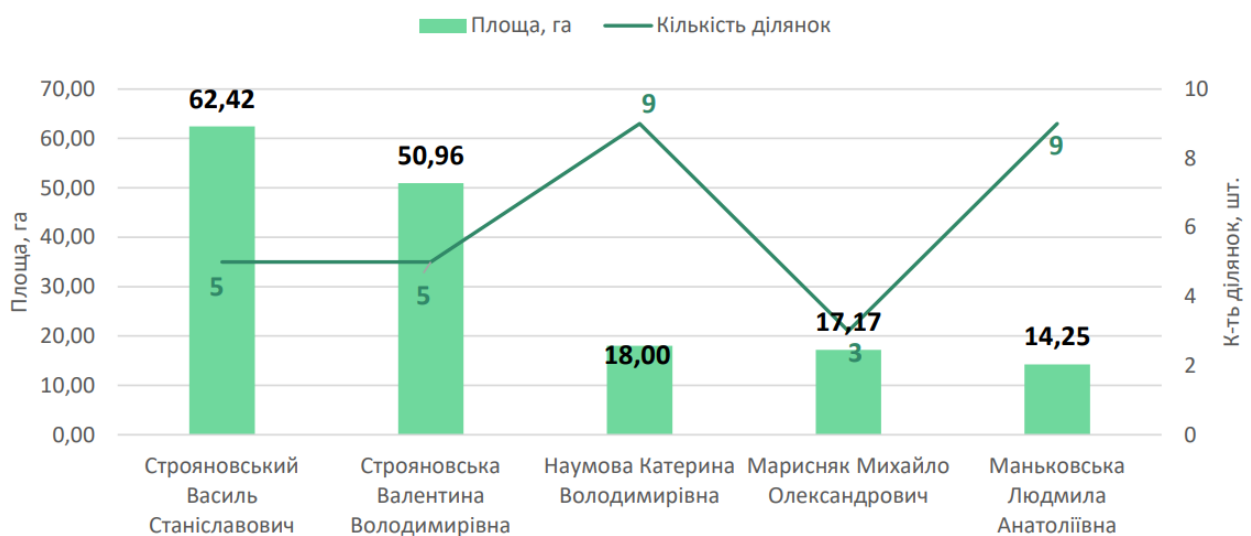

Рисунок 7. Характеристика основних власників-фізичних осіб сільськогосподарського землекористування на території Орининської територіальної громади Хмельницької області за площею та кількістю земельних ділянок станом на 2020 р. [1])

К видно із даних рис. 7 серед власників-фізичних осіб станом на 2020 р. найбільшими власниками землі за площею на території Орининської територіальної громади Хмельницької області був Строяновський В.С. (62,42 га) та Строяновська В.В. (50,96 га).

На території Орининської територіальної громади станом на 2020 р. налічувалося 30 орендарів сільськогосподарських земель. З яких 10 — це юридичні особи, що орендують площу 2 261,40 га (90,87%), а 20 — фізичні особи, що орендують 227,12 га (9,13%) (рис. 8).

Рисунок 8. Просторова характеристика розміщення землекористування основних орендарів земельних ділянок власників земельних часток (паїв) на території Орининської територіальної громади станом на 2020 р. (Розроблено з використанням джерела: [1])

Як показує аналіз даних рис. 8 найбільш не компактним є землекористування СТОВ «Гарант» та фермерського господарства «Колос Агро», у яких *орендовані земельні ділянки розміщені парцелярно*.

Характеристика землекористування основних орендарів земельних ділянок власників земельних часток (паїв) на території Орининської територіальної громади станом на 2020 р. приведена на рис. 9.

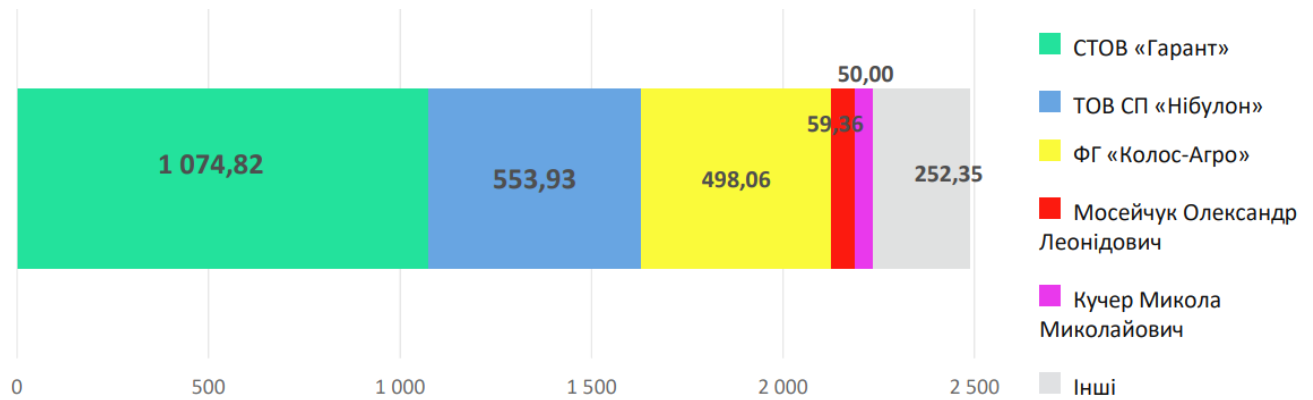
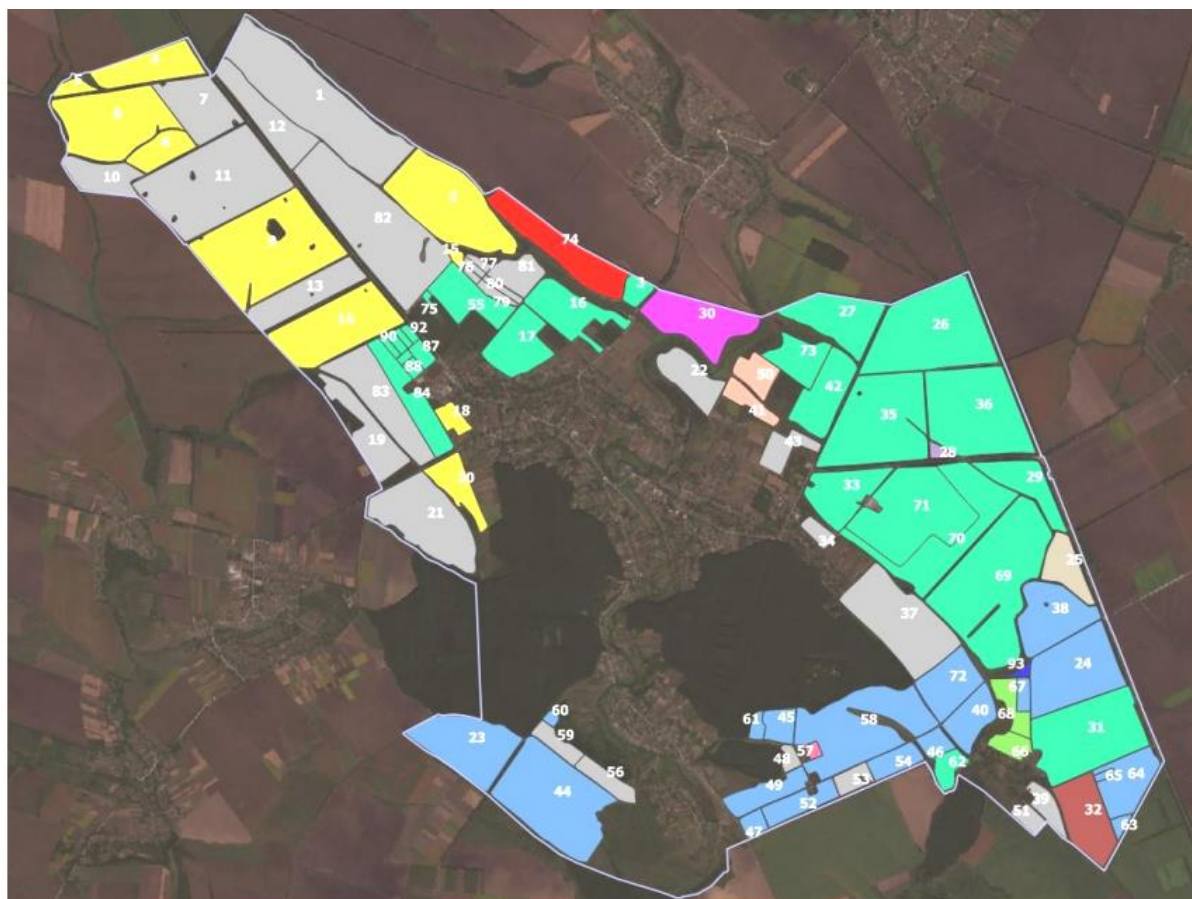

Рисунок 9. Характеристика землекористування основних орендарів земельних ділянок власників земельних часток (паїв) на території Орининської територіальної громади станом на 2020 р.

Як показують дані рис. 9 найбільшими орендарями були СТОВ «Гарант» (1074,8 га), ТОВСП «Нібулон» (553,9 га) та фермерське господарство «Колос Агро» (498,1 га). Разом з тим, обробіток земель здійснювався без врахування фактичної оренди земельних ділянок власників земельних часток (паїв) (рис. 10).

■ СТОВ «Гарант»
 ■ ТОВ СП «Нібулон»
 ■ ФГ «Колос-Агро»
 ■ Мосейчук Олександр Леонідович
■ Кучер Микола Миколайович
■ Грицьук Григорій Петрович
■ ВК «Іскра-2007»
■ Контрагент невизначений

Рисунок 10. Характеристика землекористування основних орендарів щодо обробітку земель, який здійснювався без врахування фактичної оренди земельних ділянок (Розроблено з використанням джерела: [1])

На рис. 11 приведено просторову характеристику розміщення земельних ділянок власників земельних часток (паїв) на території Орининської територіальної громади, що обробляються але не орендуються станом на 2020 р.

■ *Земельні ділянки, що обробляються, але не орендуються*

Рисунок 11. Просторова характеристика розміщення земельних ділянок власників земельних часток (паїв) на території Орининської територіальної громади, що обробляються але не орендуються станом на 2020 р. (Розроблено з використанням джерела: [1])

Якщо розглянути загальну структуру оброблюваних земельних ділянок власників земельних часток (паїв) на території Орининської територіальної громади, що не орендуються землекористувачами станом на 2020 р., то їх площа складає 1048,5 га (рис. 12).

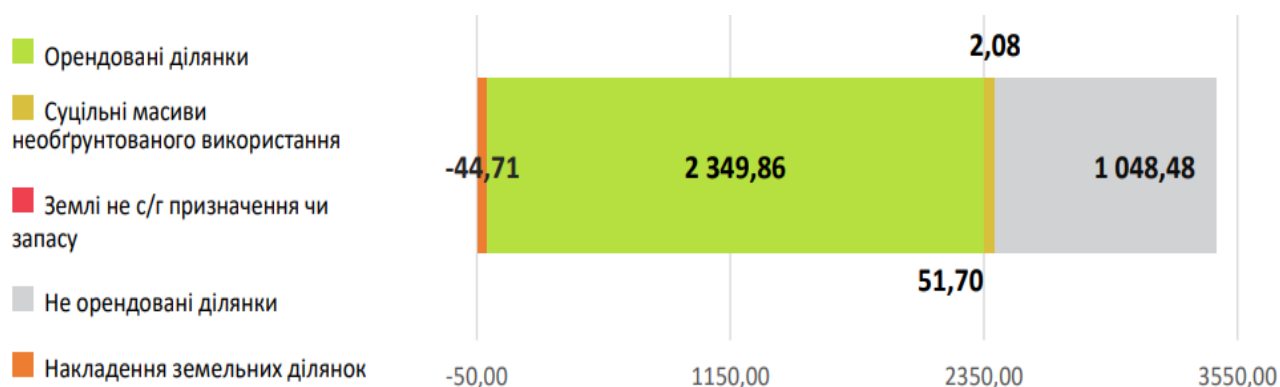

Рисунок 12. Загальну структура оброблюваних масивів земель не орендарями (Розроблено з використанням джерела: [1])

Ще одна роблема яку необхідно розглянути це відсутність нормативної грошової оцінки на всі земельні ділянки (рис. 13).

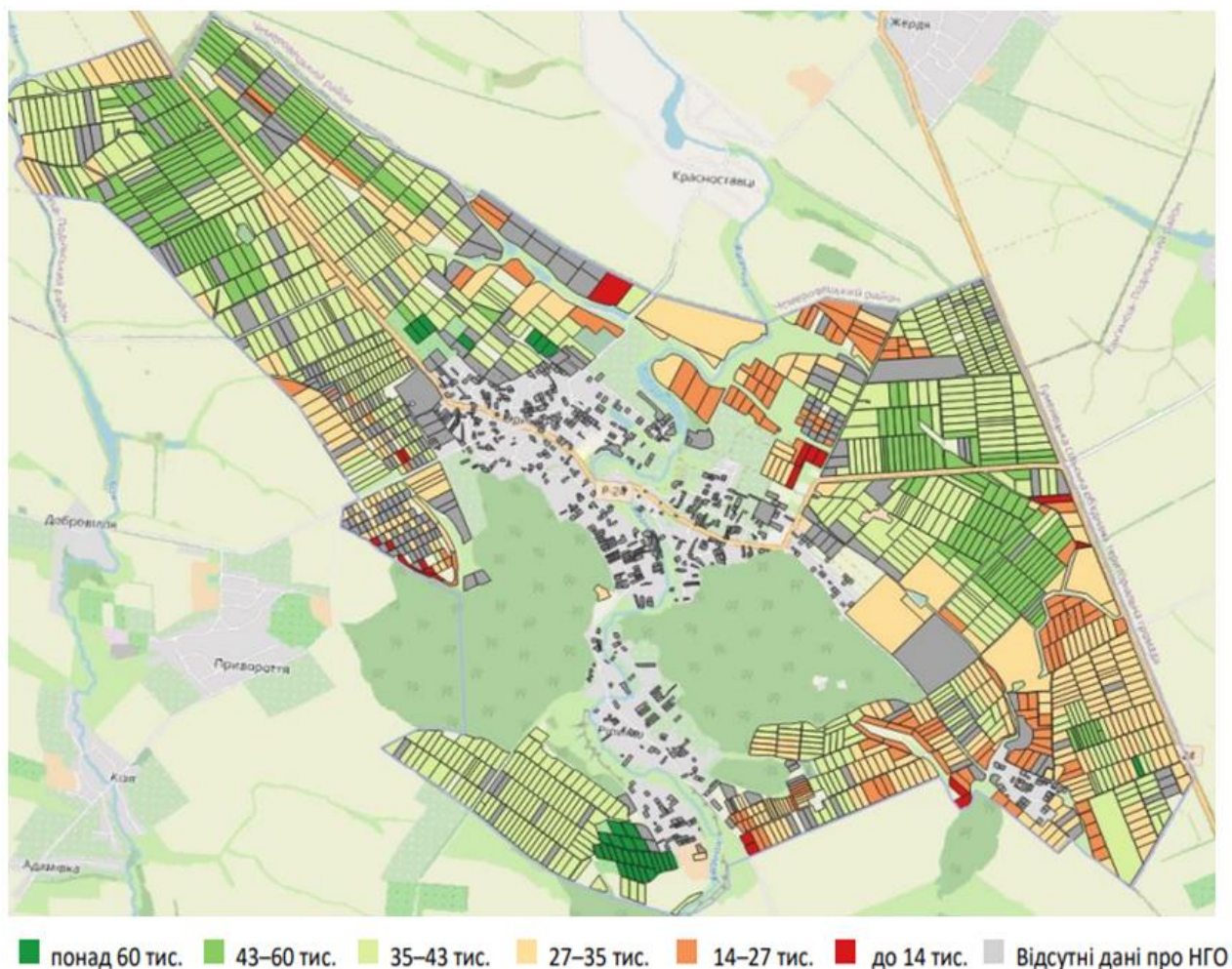

Рисунок 13. Характеристика нормативної грошової оцінки земельних ділянок власників земельних часток (паїв) на території Орининської територіальної громади станом на 2020 р. (Розроблено з використанням джерела: [1])

Як видно із даних рис. 13 відсутні дані нормативної грошової оцінки частини земельних ділянок, зокрема -907 ділянок площею 732,94 га. Середня вартість нормативної грошової оцінки 36 887 грн/га.

Таким чином, в процесі дослідження виявлені такі проблеми щодо земельних ділянок на території Орининської територіальної громади станом на 2020 р.:

1) кадастрові номери та інша інформація про земельні ділянки відсутні у державному земельному кадастрі і на публічній кадастровій карті України – 72,54 га;

2) накладання меж земельних ділянок у базі даних поземельної книги державного земельного кадастру – 44,71 га;

3) відсутня інформація про форми власності – 54,99 га;

4) відсутня інформація про власника земельної інформації – 78 ділянок площею 170,51 га;

5) відсутня інформація про нормативну грошову оцінку – 907 ділянок площею 732,94 га;

6) наявність тіньової оренди земельних ділянок – 998,58 га;

7) наявність оброблюваних масивів земель не орендарями – 51,7 га.

Вирішення вказаних проблем щодо землевпорядного забезпечення інформацією та впорядкування використання земельних ресурсів у науковій літературі пропонується шляхом **консолідації сільськогосподарських земель** [2, 3, 4, 5, 6, 7]. У європейських країнах **консолідація земель** в першу чергу встановлюється, як **обов'язковий державний інструмент** для розвитку сільських районів, і **ґрунтується на спеціальному законі про консолідацію земель**, основною метою якого є підвищення конкурентоспроможності європейських сільгоспвиробників. На наш погляд, такий підхід європейських країн до консолідації земель цілком виправдовує себе. І для України в цій роботі основним завданням є дослідження динаміки використання земельних ділянок, особливо власників земельних часток (паїв), встановлення

перспектив їх консолідації, трансформації їх у реальні форми землеволодіння та землекористування, а також організації їх ефективного використання.

За дослідженнями А.М. Третяка, В.М. Третяк та Н.А. Третяк у праці «Земельна реформа в Україні: тенденції та наслідки у контексті якості життя і безпеки населення» «в період 1996–1999 років проведення земельної реформи створено законодавчу основу оподаткування землекористування, базові основи законодавчого забезпечення нормативної та експертної (ринкової) грошової оцінки земель і земельних ділянок, розроблено концепцію створення системи ведення державного земельного кадастру і проект закону України «Про державний земельний кадастр» [8]. **В цілому процес земельної реформи у соціально-економічному аспекті оцінюється ними позитивно.**

Разом з тим, за вказаними дослідженнями, в процесі здійснення земельної реформи не відбулося суттєвих змін у просторовій та правовій безпеці населення. Так, стан набуття і гарантування прав власності на землю оцінений ними тільки на 46–56 %, територіальне планування землекористування – на 40–44 % від потреби, надання державою інформації про землю – на 55–50 %, вирішення спорів та урегулювання конфліктів – на 60–56 %. Такий стан, на їх думку обумовлений тим, «що в Україні так і **не сформовано ефективної системи управління землекористуванням**, яка за інтегральним індексом – 0,623 оцінюється як середнього рівня. ... **Природний потенціал земельних ресурсів** та аграрної науки використовувався у сільському господарстві в цей період **тільки на 39 %**» [8].

За дослідженнями українських вчених **консолідація земель сільськогосподарського призначення** – це «інтегрована система заходів із землевпорядно-правової організації території землекористувань (землеволодінь) шляхом об'єднання земельних ділянок власників земельних часток (паїв), інших земельних ділянок, які парцелярно розміщені, у компактні земельні масиви, створення правових та інституційних механізмів щодо уникнення фрагментації земельних ділянок, а також земле- та

природоохоронних заходів, здійснення необхідних поліпшень для сільськогосподарських підприємств та фермерських господарств, зокрема іригаційно-дренажної інфраструктури, дорожньої мережі, заходів ведення боротьби з ерозією та поліпшення природних ландшафтів, що базується на засадах раціональності та еколого-економічної ефективності з метою уникнення черезсмужжя та забезпечення сталого (збалансованого) землекористування» [9, 10].

Таким чином, виявлено, нові проблеми щодо організації використання земельних ділянок власників земельних часток (паїв) на території модельної Орининської територіальної громади, зокрема: 1) кадастрові номери та інша інформація про земельні ділянки відсутні у державному земельному кадастрі і на публічній кадастровій карті України – 72,54 га; 2) накладання меж земельних ділянок у базі даних поземельної книги державного земельного кадастру – 44,71 га; 3) відсутня інформація про форми власності – 54,99 га; 4) відсутня інформація про власника земельної інформації – 78 ділянок площею 170,51 га; 5) відсутня інформація про нормативну грошову оцінку – 907 ділянок площею 732,94 га; 6) наявність тіньової оренди земельних ділянок – 998,58 га; 7) наявність оброблюваних масивів земель не орендарями – 51,7 га. Вказані проблеми запропоновано вирішити шляхом консолідації сільськогосподарських земель.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

З'ясовано, що основними проблемами щодо організації використання земельних ділянок власників земельних часток (паїв) на території модельної Орининської територіальної громади є: 1) кадастрові номери та інша інформація про земельні ділянки відсутні у державному земельному кадастрі і на публічній кадастровій карті України – 72,54 га; 2) накладання меж земельних ділянок у базі даних поземельної книги державного земельного кадастру – 44,71 га; 3) відсутня інформація про форми власності – 54,99 га; 4) відсутня інформація про власника земельної інформації – 78 ділянок площею

170,51 га; 5) відсутня інформація про нормативну грошову оцінку – 907 ділянок площею 732,94 га; 6) наявність тіньової оренди земельних ділянок – 998,58 га; 7) наявність оброблюваних масивів земель не орендарями – 51,7 га. Вказані проблеми запропоновано вирішити шляхом консолідації сільськогосподарських земель.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямі полягають в розробленні методичних підходів організації використання земельних ресурсів сільських територій у проектах землеустрою.

Література

1. Аналіз використання с/г земель. Орининська сільська рада. Станом на 31.08.2020 р. Strictly Confidential. (*пілотний проект*).
2. Кілочко В.М. Земельна реформа і необхідність консолідації земель у сільському господарстві. Землеустрій і кадастр. 2009. № 2. С. 18–20.
3. Мартин А.Г., Краснолуцький О.В. Консолідація земель сільськогосподарського призначення в Україні: механізм здійснення. Землевпорядний вісник. 2011. № 5. С. 30–35.
4. Попов А.С. Інституціональні засади консолідації земель сільськогосподарського призначення: теорія, методологія, практика: дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.06. Львів, 2018. 472 с.
5. Ткачук Л.В. Консолідація земель: ефективне використання та охорона в умовах трансформації земельних відносин. Львів: Вид-во Львівського НАУ, 2009. 249 с.
6. Третяк А.М., Третяк В.М., Ковалишин О.Ф., Третяк Н.А. Економіка земельного ринку: базові засади теорії, методології, практики: монографія. Львів: СПОЛОМ, 2019. 486 с.
7. Шворак А.М. Консолідація земель сільськогосподарського призначення: дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.06. Київ, 2016. 438 с.

8. Третяк А.М., Третяк В.М., Третяк Н.А. Земельна реформа в Україні: тенденції та наслідки у контексті якості життя і безпеки населення: монографія. Херсон: Грінь Д.С., 2017. 522 с.

9. Третяк А.М., Третяк В.М., Прядка Т.М., Капінос Н.О., Третяк Н.А. Концепція проекту закону України «Про землевпорядкування». Агросвіт. 2025. № 5. С. 3–15.

10. Третяк А. М., Третяк В. М., Гетманьчик І.П., Третяк Р.А., *Лобунько А. В.* Інституціональні проблеми консолідації земель в Україні із врахуванням європейського досвіду. Ефективна економіка. № 4. 2025. <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/issue/view/216>

References

1. Orynyn Village Council (2020), Analysis of agricultural land use, Orynyn, Ukraine.

2. Kilochko, V.M. (2009), “Land reform and the need for land consolidation in agriculture”, Land management and cadastre, vol. 2, pp 18–20.

3. Martyn, A.G. and Krasnolutsky, O.V. (2011), “Consolidation of agricultural land in Ukraine: implementation mechanism”, Land management bulletin, vol. 5, pp 30–35.

4. Popov, A.S. (2018), “Institutional principles of agricultural land consolidation: theory, methodology, practice”, Ph.D. Thesis, Economy, Lviv, Ukraine.

5. Tkachuk, L.V. (2009), *Konsolidatsiia zemel': efektyvne vykorystannia ta okhorona v umovakh transformatsii zemel'nykh vidnosyn* [Land consolidation: effective use and protection in the context of land relations transformation], Publishing House of Lviv National University, Lviv, Ukraine.

6. Tretiak, A.M., Tretiak, V.M., Kovalishin, O.F. and Tretiak, N.A. (2019), *Ekonomika zemel'noho rynku: bazovi zasady teorii, metodolohiyi, praktyky: monohrafiya*. [Economics of the land market: basic principles of theory, methodology, practice: monograph]. SPOLOM, Lviv, Ukraine.

7. Shvorak, A.M. (2016), “Consolidation of agricultural lands”, Ph.D. Thesis, Economy, Kyiv, Ukraine.

8. Tretiak, A.M., Tretiak, V.M. and Tretiak, N.A. (2017), *Zemel'na reforma v Ukrayini: tendentsiyi ta naslidky u konteksti yakosti zhyttya i bezpeky naselennya: monohrafiya*. [Land reform in Ukraine: trends and consequences in the context of quality of life and population security: monograph], Grin D.S., Kherson, Ukraine.

9. Tretiak A.M., Tretiak V.M., Pryadka T.M., Kapinos N.O. and Tretiak N.A. (2025), “”, Concept of the draft law of Ukraine “On land management”. *Agrosvit*. vol. 5, pp 3–15.

10. Tretiak A. M., Tretiak V. M., Getmanchyk I.P., Tretiak R.A. and Lobunko A. V. (2025), “”, Institutional problems of land consolidation in Ukraine taking into account European experience. *Effective economy*. vol. 4. <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/issue/view/216>

Отримано редакцією журналу / Received: 02.04.26

Прорецензовано / Revised: 13.04.26

Дата публікації / Published: 23.04.26